A°. 1837. N°. 115.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 28 September.

FRANKFORT, den 24sten September.

Berigten uit Messina, van den 8sten September, behelzen het volgende: « Eene bijzondere gelukster schijnt over onze stad te zweven, als welke tot dus verre van de verschrikkelijke ziekte is bevrijd gebleven, welke rondom ons ontzettend heerscht. In het schoone Catania, deze bloeijende, door 50 of 60 duizend menschen bewoonde stad, vernieuwen zich in dezen oogenblik alle gruwelen, waarvan Palermo nog onlangs het tooneel was. Meer dan 20,000 menschen zijn er gevlugt, en toch vallen er dagelijks tusschen de 200 en 250 slagtoffers. Ook mangelt het aan alles, wat de mensch in zoodanigen toestand verlangen kan. De Napolitaansche troepen hadden order, om de dooden van de levenden te scheiden, maar doordien zij door de ziekte mede sterk aangetast werden, gebeurde het niet meer. De lijken liggen op de straten verspreid, en niemand is er om ze weg te dragen. De meesten sterven zonder den minsten bijstand te ontvangen. Want ook de geneesheeren hebben schandelijkerwijze hunne posten verlaten om hun ellendig leven te redden. De Engelsche regering op Maltha had aan de ongelukkige ingezetenen verscheidene geneesheeren ter hulp gezonden; doch, zou men het gelooven, men verlangde, dat zij, alvorens toegelaten te worden, eene quarantaine van 21 of 28 dagen zouden houden!

— Uit Konstantinopel wordt de volgende bijzonderheid gemeld. Sedert de laatste oorlogschepen hier van stapel werden gelaten, laat zich de Sultan door zijne korps muzikanten het Engelsche volkslied *God save the King* dikwijls voorspelen, en heeft het voor zijn lijfstuk verklaard. Ook is het karakteristiek, dat hij aan een stoomschip den naam van *Civilisatie* gegeven heeft.

— Volgens berigten uit Zwitserland, van den 12den September, bevinden zich tegenwoordig in de nabijheid van Bazel Fransche ingenieurs, om zoo op Fransch als op Zwitsersch grondgebied de rigting op te nemen, welke de ontworpene ijzeren spoorweg van Straatsburg naar Bazel zal nemen.

— Van de Bodenzee wordt het volgende gemeld: Sedert vele jaren werden onze omstreken niet door zoo vele vereerders van *Napoleon* bezocht, als gedurende dezen zomer, wegens de toenemende ziekte der hertogin van St. Leu. Het getal aanhangers werd nog vermeerderd door de herhaalde bezoeken der verwanten, gelijk nog onlangs van de hertogin van Leuchtenberg. Gedurende haar verblijf te Arenenberg bevond zich naast den lijfarts de reeds meermalen geroepen docter *Schönlein* uit Zurich, die, ofschoon uit Beijeren verdreven, nogtans zeer minzaam door haar behandeld werd. Deze beroemde geneesheer kon voor dertig jaren, terwijl hij als knaap *Napoleon* met zijne ontzettende armee tot den veldslag van Jena zag oprukken, wel niet droomen, dat hij eens met de gelijkgestelde leden van deszelfs familie onder een dak dikwijls vreedzaam zou bijeen zijn en vriendschappelijk verkeeren.

PETERSBURG, den 16den September.

De groote en luisterijke manoeuvers, die bij het stadje Wornesensk plaats vinden, zouden tien dagen duren. Den 4den dezer namen zij eenen aanvang en eergisteren zijn zij dus afgeloopen. Zij zijn de eerste van dien aard, welke op eenen zoo grooten voet in Rusland uitgevoerd werden en aan welke Europische souvereinen door hunne derwaarts gezondene vertegenwoordigers onmiddellijke deelneming hebben betoond. Terstond na derzelver afloop, zouden Hunne Keizerlijke Majesteiten de reis naar het zuiden voortzetten, het Schiereiland Krimm, en zelfs Tiflis, de hoofdstad der Transkaukasische provincien, bezoeken. — Stellig verzekert men thans, dat Hoogstdezelven, na afloop dezer reis, eenige maanden, en wel tot nieuwjaar, te Moskou zullen vertoeven. De grootvorsten en grootvorstinnen, die zich nog te Petersburg bevinden, zullen zich op het einde van October mede derwaarts begeven. De Keizer vervult alzoo eene oude belofte, welke hij voor jaren aan de Moskoviten op hunne herhaalde dringende verzoeken gedaan heeft. De ministerien en staatsgezanten zullen nogtans te Petersburg blijven.

LONDEN, den 24sten September.

In den Woensdag gehouden geheimen Raad is besloten, dat het Parlement den 15den November tot afdoening van zaken bijeen zal komen. Men voegt er echter bij, dat vóór Kerstijd niets anders verrigt zal worden dan het *pro forma* inbrengen der ontwerpen, welker behandeling door den dood des Konings is afgebroken, en dat de eigenlijke beraadslagingen eerst na het einde der kers-vacancie zullen aanvangen.

— De Koningin *Victoria* zit tegenwoordig voor twee schilderwerken; het eene stelt haar voor, zoo als zij in de geheime raadszitting, terstond na hare troonsbestijging, verscheen, en het andere, zoo als zij in prachtgewaad haar eerste parlement ontbood.

— Het Tory-dagblad de *Age* is zeer vergramd over het huwelijk der Koningin met eenen Prins van Koburg. Dit zoo gewigtig onderwerp was aan de Koningin met eene ongepaste overijling opgedrongen geworden; het huwelijk geschiedde slechts uit staatkundige intrigue, veil eigenbelang en tusschenkomst van familie, niet uit toegenegenheid. De jonge Prins was eerst achttien jaren oud en zag er uit als *Leopold*, toen hij zoo oud was.

— De laatste berigten, die hier uit Lissabon zijn ontvangen, zijn van den 14den dezer. Destijds was niets naders met eenige zekerheid bekend omtrent de bewegingen van den maarschalk *Saldanha*, dan dat hij den 9den te Castello-Branco was aangekomen, en den volgenden dag naar de zijde van Idanha (slechts vier uren van de Spaansche grenzen) gemarscheerd was. De geruchten omtrent de oogmerken en de sterkte der krijgsmagt van genoemden bevelhebber, liepen zeer uiteen. Volgens den een, groeide zijn corps dagelijks aan, en zou hij eerlang weder in de nabijheid van deze hoofdstad te wachten zijn; volgens den anderen was zijne krijgsmagt voor een groot deel verloopen, en zou hij er op bedacht wezen, om zich in Spanje te werpen. Intusschen hielden de Charteristen in het noorden des rijks zich staande, en bespeurde men in de zuidelijke provinciën, en ook in Lissabon zelf, meer beweging onder de Miguellisten.

PARIJS, den 23sten September.

De volgende telegrafische depêche maakt de *Moniteur* heden bekend:

« *Bayonne 22 September.*

« Al de koeriers uit Madrid van den 16den en 17den ontbreken.

« De divisie van *Espartero* is te Carabanchel sedert den 13den gekantonneerd; die van Oud-Castilie, onder bevel van *Lorenzo*, is te Galapagar; en de brigadier *Albuein*, generaal kommandant te Toledo, bezet Aranjuez. *Oraa* wordt verwacht. — Men weet de plannen van don *Carlos* niet, welke zich steeds aan den Taag bevindt, Andaluzie en Guadalaxara bedreigende; men vreest, dat hij zich met *Zariategui* zal vereenigen, welke zich bij de Duero bevindt."

— Uit Bayonne schrijft men van 19den September dat het verlies van het Engelsche legioen, bij het ongelukkige gevecht van Andouin, tusschen de 7 en 800 man heeft bedragen. Het legioen werd aangevoerd door den kolonel *O'Donnell*, en heeft, volgens algemeen getuigenis, moedig gestreden. — Den 18den September is van Bayonne eene som van 500,000 francs in goud naar don *Carlos* gezonden. Dit geld komt uit Sardinië en wordt over land gezonden, omdat men de Engelsche kapers meer vreest, dan de soldaten der Christinos.

Van den 24sten September.

— De volgende telegrafische depêches worden door den *Moniteur* bekend gemaakt:

« *Bordeaux 22 September, vijf ure des avonds.*

« De koeriers van Madrid van den 19den en 17den zijn nog niet aangekomen.

« Brieven uit Saragossa van den 19den deelen niets belangrijks mede; die van Santander van den 15den melden, dat eene junta, onafhankelijk van het gouvernement, zich aldaar heeft geformeerd, om die provincie te verdedigen."

— De jongste gewone tijdingen uit Madrid loopen tot den 15den September. De Spaansche dagbladen van die dagteekening behelzen lange artikelen over den heldenmoed en de bewonderingwaardige houding der nationale garde, maar zeggen niet welke rigting don *Carlos* heeft genomen, noch waar de constitutionele troepen zich bevinden. Dit stilzwijgen wordt overigens verklaard door *Quiroga's* dagorder, waarbij der couranten, onder bedreiging van zich voor den krijgsraad te zien roepen, wordt verboden over de krijgsbeweging te spreken.

Te Madrid liep den 15den het gerucht, dat te Portuelo de Aravaca eene Carlistische insurrectie was uitgebarsten. Dit dorp is niet ver van de hoofdstad, op den weg naar Escurial gelegen. Eenige nationale garden, die naar Madrid waren gekomen om tot de verdediging dier stad mede te werken, moeten bij hunne terugkomst met snaphaanschoten door de overige dorpbewoners ontvangen zijn.

— Onder dagteekening van den 15den September, worden uit Madrid nog de volgende berigten medegedeeld:

De generaal *Espartero* maakt toebereidselen om met zijne 22 bataljons om de Carlisten te vervolgen, wier bewegingen in diep geheim verborgen blijven; men zoude zich kunnen verbazen over de lange onkologheid,

van *Espartero's* legerkorps, indien niet ten duidelijkste was gebleken, dat die sterk gedunde bataljons van al het noodige ontbloot zijn, de behoefte der soldaten was zoo groot, dat de Koningin uit hare bijzondere kas 25 stuivers aan ieder man heeft doen ter hand stellen.

Omtrent de krijgsbewegingen verneemt men door de dagbladen tegenwoordig niets; een van de Carlisten overgeloopen Portugees heeft echter verhaald, dat don *Carlos* te Argando is gekomen; het Carlistische leger verkeerde in den waan, dat de poorten der hoofdstad voor hetzelve zouden geopend worden zoodra zich slechts eenige magt voor dezelve vertoonde; men had den pretendent verzekerd, dat hij alsdan stellig op eenen algemeenen opstand ten zijnen behoeve konde rekenen. Ruim 2000 Carlisten verschenen mitsdien tot zeer nabij Madrid, maar trokken, na eene ligte schermutseling, gelijk men weet, in de rigting van Cuença af, zoodra eenige krijgsmagt uit Madrid tegen hen was uitgezonden. Deze troepen hadden hen kunnen omsingelen en vernietigen, zoo slechts een beter aanvoerder met het bevel was bekleed geweest, want 1000 man paardenvolk hadden 2000 voetknechten in een oogenblik moeten nedergesabeld hebben. De Koningin moet dan ook zoo vertoornd zijn geweest, dat zij uitriep: «Vermits 250 generaals in Madrid blijven rondslenteren, terwijl zij den vijand behoorden te slaan, hebbe men mij slechts een paard te geven, en ik zal zelve de kavallerie in het vuur weten te brengen!" De ministers wisten echter door smeken, H. M. van dit besluit te doen afzien, hetwelk zij anders stellig zoude hebben ten uitvoer gebragt, want zij is eene moedige vrouw, die zulks herhaaldelijk heeft doen blijken, en overigens, in vroegere rustige tijden, zich dagelijks aan jagtvermaak overgaf.

Bayonne, 23 (Madrid 18) September.

Ten gevolge van *Espartero's* binnenrukken in Madrid, zijn de Carlisten op Mondejar en Guadalaxara teruggetrokken, vervolgd door de Christino-armee, die tusschen Alexla en laatstgemelde stad staat.

Men gelooft, dat de pretendent zijne rigting naar Seguenza wil nemen, om de kolonne van *Zariateguy* tot zijn leger aan te trekken.

Madrid geniet volkomene rust; de generaal *Oraa* wordt er bepaaldelijk verwacht.

AMSTERDAM, den 26sten September.

Beurs van 25 September.

Indien het Spaansche geschil door het zwaard beslist moet worden, is de gelegenheid nu daar. Don *Carlos* met zijne magt, *Espartero* met de Christinos staan voor Madrid tegen elkander over, en redelijker wijze mag men onderstellen, dat er een hoofdtreffen plaats hebben moet. Men is intusschen gewoon in de Spaansche zaken zoo dikwijls te leur gesteld te worden, dat er misschien nu ook niets geschiedt; middelerwijl blijft de handel in Spaansche schuldbrieven nietig en de prijzen onveranderd.

Alle onze binnenlandsche effekten waren meerder aangeboden, hetwelk ook met alle overige vreemde fondsen het geval was. Over het algemeen was de handel niet geanimeerd.

De Engelsche berigten van Vrijdag ontbreken nog, uit hoofde van het onstuimige weder.

Blijvende prijzen ten $4\frac{1}{2}$ uur.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $52\frac{9}{16}$ à $\frac{5}{8}$; 5 pCt. 101; Kansbiljetten $22\frac{11}{16}$ à $\frac{3}{4}$; oud sijndicaat $93\frac{1}{2}$, $\frac{9}{16}$; nieuw $75\frac{1}{4}$ à $\frac{7}{8}$; handelmaatschappij 162 geopend en 160 gesloten; 5 pCt. Oost-Indië $98\frac{7}{8}$ à 99.

Spanje. Ardoins 18 à $\frac{1}{16}$; Passive $4\frac{7}{8}$; Fransche uitgestelde 7 gedaan.

Rusland. Oude en nieuwe Russen $104\frac{5}{8}$ à $\frac{3}{4}$; van 1831 en 1833 $96\frac{3}{4}$; Roebels $66\frac{7}{8}$ weinig omgezet.

Oostenrijk. 5 pCt. Metalliek $99\frac{3}{4}$, veel gedaan. In $2\frac{1}{2}$ pCt. geen handel; de nominale prijs was 56 à $56\frac{1}{2}$.

Columbia. $19\frac{5}{8}$, Coupons $3\frac{5}{8}$, $\frac{9}{16}$; *Peru* 13 à $\frac{1}{2}$, Coupons $2\frac{3}{4}$.

Beurs van 26 September.

Wij zijn heden in het bezit der Engelschen tijdingen van Vrijdag en Zaturdag; politiek nieuws is er niets. Uit *Portugal* weet men niets naders; de prijzen der verschillende fondsen waren onveranderd.

Onze beurs was heden bijzonder stil, en doordien er volstrekt geene tijdingen bekend waren, bleef de handel, hoogst onbeduidend; de koersen van gisteren zijn ook die van heden.

Holland. [illegible] pCt. $52\frac{5}{8}$; 5 pCt. 101; Kansbiljetten $22\frac{11}{16}$; oud sijndicaat $93\frac{1}{2}$ $\frac{5}{8}$; nieuw [illegible] handelmaatschappij 160 à $\frac{1}{2}$; spoorweg 130 à 129.

Spanje. 18 à $\frac{1}{16}$.

Rusland. Oude Russen $104\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$; nieuwe $104\frac{3}{4}$; 1831 en 1833 [illegible]; roebels $66\frac{7}{8}$.

Oostenrijk. 5 pCt. Metalliek $99\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; $2\frac{1}{2}$ pCt. $56\frac{5}{8}$ à $\frac{1}{2}$

Columbia. $19\frac{5}{8}$, Coupons $3\frac{9}{16}$; *Peru* $12\frac{7}{8}$ à 13 pCt.

Mengelwerk.

Het Journal de la Haye.

„Toen wij dezer dagen, bij herhaling, op dat Fransche blad vermeld vonden, dat, [illegible] 1sten October, het formaat van hetzelve met een derde zou [illegible] vergroot, en dat, niettemin, de prijs van het abonnement onveranderd zou blijven, gaf ons dit berigt veel stoffe tot nadenken en overweging. Waartoe, vraagden wij ons af, strekt die vergrooting? Is het *Journal* niet een der grootste dagbladen, die in dit rijk worden uitgegeven? Behelst het dagelijks of dikwerf zoo veel nieuws, dat het reeds vrij groote formaat eene uitbreiding behoeft? Is het getal zijner geabonneerden zoo groot, dat, zonder verhooging van den abonnements-prijs, deszelfs formaat met een derde kan worden vergroot? Of zijn bij geval de in hetzelve geplaatste advertentiën zoo talrijk, dat de redactie van dat blad zich deze nieuwe opoffering kan getroosten? Al deze vragen hebben wij, bij aandachtig onderzoek, ontkennend moeten beantwoorden. De kolommen van het *Journal* zijn met geene belangrijke berigten of redeneringen, met geene advertentiën, opgevuld, en het getal zijner geabonneerden strekt in verre na niet tot dekking der tegenwoordige kosten van dat blad, hetwelk thans, desniettegenstaande, eene uitbreiding zal ondergaan. Algemeen is het dan ook bekend, en waarom zouden wij het verzwijgen, dat het *Journal de la Haye* als een geheel of half ministerieel blad moet worden beschouwd, dat van regeringswege wordt ondersteund en staande gehouden, en dat zelfs door lands-ambtenaren moet gedirigeerd of geschreven worden. Wij ontkennen geenszins, dat in den beginne na den Belgischen opstand, in 1830, het belang des lands medebragt, dat een Fransch, in Oud-Nederland gedrukt blad, zoo veel mogelijk, de ware inzigten en zuivere bedoelingen der natie en der regering buiten 's lands bekend maakte. Wij stemmen volgaarne toe, dat eene regering, zoo wel als er steeds bladen zijn, om hare handelwijze te berispen of het verkeerde derzelve aan te toonen, evenzeer sommige ter harer beschikking hebbe, om zich daar, waar het noodig is te verdedigen, of verkeerde geruchten of redeneringen, op goede gronden, tegen te spreken en te doen wederleggen. Doch het *Journal de la Haye* heeft, van den beginne van deszelfs daarstelling af, gewoonlijk slecht aan die roeping voldaan. In plaats, dat het gestrekt heeft, om verkeerde oordeelvellingen over onze aangelegenheden, buiten 's lands, te wederleggen, om de ware bedoelingen onzer regering, om het wezenlijke verlangen der natie buiten 's lands bekend te doen worden, — heeft het door zijne ondoelmatige, onstaatkundige en dikwerf bitse redeneringen en aanmerkingen, veeleer medegewerkt, om onze vijanden te verbitteren, onze vrienden te doen huiveren, de onderhandelingen te verwarren en te verwikkelen, de bedoelingen der natie te doen miskennen en de staatkunde der regering in een valsch daglicht te plaatsen. Menigmalen heeft zich de diplomatie te regt, over de stoute taal, die dat blad voerde, beklaagd, en hoezeer de regering, in den beginne, zich aan hetzelve geheel vreemd verklaarde, zoo is het echter later gebleken, dat welligt, bij den aanvang, de heer DURAND zijne eigene denkbeelden in dat blad blootlegde, doch dat dit later het geval niet is geweest. Gedurende geruimen tijd, heeft het *Journal de la Haye* echter het stilzwijgen bewaard, hetzij dan dat deszelfs redactie berouw gevoelde over de moeijelijkheden, welke zij de regering meermalen berokkend had; hetzij dan omdat het stilzwijgen de staatkunde van den dag was geworden; hetzij dan, eindelijk, omdat de ontvouwing der gevoelens van zijne redactie, tot moeijelijker tijden, moest gespaard worden. Middelerwijl is de voortdurende anti-liberale geest van dat blad steeds gebleken uit de mededeeling van al hetgeen slechts strekken kon tot het minachting brengen der Whigs in *Engeland*, en tot het verdedigen der legitimistische partij in *Frankrijk*, en tot ophemeling van de Carlistische partij *Spanje* of der Miguellistische in *Portugal*. In het kort, echter, heeft het *Journal* weder driemalen, naar ons begrip, 's lands belangen zoo bijzonder slecht behartigd, en zoo ondoelmatig en onstaatkundig voorgestaan of buitenslands bekend gemaakt; dat wij het onzen pligt beschouwen, daarop de regering opmerkzaam te maken, ten einde zij de redactie van dat blad, welke alzoo op nieuw den verkeerden weg inslaat, den juisten aanwijze, dien zij tot bevordering onzer belangen tot het beter doen inzien onzer aangelegenheden, en tot bespoediging van het gewenschte oogenblik, waarop de geschillen met *België* zullen worden beslecht, te volgen heeft.

In de laatste dagen is het tegen de afgescheidenen der hervormde kerk te velde getrokken; heeft het in het Fransch, en alzoo in eene alom verstaan wordende taal, zoo onstaatkundig verkondigd, dat er hier te lande een godsdienstige partijgeest bestaat; dat het werkje van den heer GADEN VAN PRINSTERER als een uitvloeisel daarvan moet beschouwd worden, — en wat dies meer zij. Over de gevoelens, die door het *Journal* nopens dit onderwerp zijn aan den dag gelegd zullen wij ons niet uitlaten. Wij erkennen daarbij de bekwaamheid, waarmede in die artikels de zaak des gouvernements is verdedigd, doch houden het er steeds voor, dat er in den voortgang der leer van de afgescheidenen geen gevaar voor den staat gelegen was; dat, volgens de grondwet, hun het regt tot vrije uitoefening hunner eeredienst niet kan worden betwist, en dat de regering welligt veel voorzigtiger, veel doelmatiger gehandeld hadde, indien zij niet zulke strenge en soms weinig grondwettige maatregelen tegen de afgescheidenen had in het werk gesteld, waardoor zij bij velen, mogelijk onverdiend, het verwijt op zich heeft geladen, dat zij alleen uit een zekeren te grooten ijver voor de

hervormde kerk, de opkomst eener nieuwe secte of leer trachtte tegen te gaan. Maar zeer onstaatkundig vinden wij het, om eene huishoudelijke aangelegenheid met zoo grooten ophef aan het buitenland te doen kennen. Dit zal voorzeker den vreemdeling al zeer zonderlinge denkbeelden geven van de hier te lande bestaande eensgezindheid, van welker verkondiging de regering, in vroegeren tijd, zoo vele heilrijke uitkomsten heeft verwacht, zonder dat die verwachtingen zich echter in het vervolg, eenigermate, hebben verwezenlijkt.

Ten tweede, heeft het *Journal* zich beijverd, om, ter gelegenheid van den onlangs ingevallen 65sten verjaardag van Z. M. den Koning, in derzelver geheel, en als het ware met ophef, de redeneringen openbaar te maken, welke in zoogenaamde Belgische Orangistische Dagbladen, zoo als de *Messager de Gand* en den *Lynx*, bij dien heugelijken verjaardag werden aangetroffen. Na de lezing dier redeneringen, van die gedichten, zou men inderdaad gelooven, dat men in *België* op het punt is, om eene contra-revolutie te bewerken; dat men als het ware knielende den terugkeer der NASSAUS verlangde; dat eene hereeniging der beide, zoo zeer verschillende landen de uitkomst onzer tegenwoordige, benarde omstandigheden zou wezen. Leest men, onder anderen niet in den *Lynx* (wij hebben het in 't *Journal* gevonden), „hoe schoon, hoe vaderlandslievend zal dusdanige dag zijn, waarop de algemeene vereeniging van alle de Nederlandsche gewesten zal plaats hebben; hunne krachten vereenigende om dezelve te versterken, alle andere haat dan die voor het vreemde juk afzwerende, en het kleinood hunner regten en hunner belangen in handen van onzen waardigen landgenoot stellende!”

IJdele woordenpraal! Geen *Lynx*, geen *Messager*, geven de meening der Belgen te kennen! Geen *Journal de la Haye* bevat het gevoelen van Oud-*Nederland!* Wel verre toch, dat er in *België* eenige de minste gedachte, eenige de minste zucht naar eene hereeniging bestaat, laat men er hen, die zoodanige hereeniging verlangen, hunne krachten uitputten, om dagelijks op hetzelfde aanbeeld te slaan, zonder dat de regering in het minste daar beducht zij, dat dit gepraat van enkele belangzuchtigen bij de Belgen ingang vinden zal; zonder dat de regering aldaar eenige maatregelen neemt tot toepassing der bestaande wet, welke hen, die op den terugkeer der NASSAUS aandringen, met boeten en gevangenis bedreigt! Zoo weinig invloed hebben daar dusdanige orangistische bladen; en gerust durven wij er bij te voegen, dat het getal geabonneerden en lezers van zoodanige bladen welligt in ons rijk grooter dan in *België* is. Waartoe dient dan die overname in het *Journal?* Is het welligt, om onze regering te behagen, en den schijn te geven, alsof onze geërbiedigde Koning met zulke taal, met dusdanige hereenigings-gezindheid, gevleid ware, of daarmede instemde, en alzoo als van ter zijde de Belgen aanspoorde, om daarin te volharden? O neen, wij zouden onzen vorst miskennen, indien wij vooronderstelden, dat hij geneigd ware, om weder over een ontrouw en ondankbaar volk zijnen schepter te voeren. Wij zouden den Koning te kort doen, indien wij, op grond van de in het *Journal de la Haye* overgenomene redeneringen, zouden gelooven, dat de schikking onzer aangelegenheden uitgesteld blijft, omdat men naar eene hereeniging met *België* blijft uitzien! Het ministerie zou toch eene te groote, en te zware verantwoordelijkheid op zich laden, indien het, tot bereiking van dat oogmerk, hetwelk lijnregt in strijd is met den wensch der Oud-Nederlandsche natie, haar steeds de lasten deed voldoen, welke onze tegenwoordige toestand noodzakelijk maakt en waardoor zij zoo zeer bezwaard is. Wij mogen dus evenmin denken, dat de redactie van het *Journal* door de overname dier dwaze redeneringen zou willen trachten de natie als het ware met het denkbeeld eener hereeniging met *België* eigen te maken; want de natie werpt dat denkbeeld verre van zich af; zij herinnert zich nog levendig de woorden der Staten-Generaal, den 3den Februarij 1831 den Koning toegesproken, „dat noch zij, noch het volk, dat zij vertegenwoordigen, eene hereeniging met de zuidelijke gewesten verlangen, maar integendeel eene *geheele* afscheiding hun denkbeeld EN BEGEERTE is.” Die woorden harer vertegenwoordigers zijn bij voortduring de hare! Vragen wij ons af, welk denkbeeld de vreemdeling van die overname in het *Journal* hebben moet, dan zal zij ook weinig tot bespoediging eener afdoening der geschillen met *België* leiden, wanneer de diplomatie zich toch niet verzekerd kan houden, dat bij de Regering en de natie als hoofdverlangen vooruit gesteld wordt: *eeuwigdurende, geheele afscheiding van een meineedig volk!* en wanneer zij de bedoelingen en inzigten der regering dien aangaande mistrouwt, dan voorzeker wordt het onmogelijk eenige poging te bewerkstelligen om tot het gewenschte doel, scheiding van en vrede met *België* te geraken, maar dan wordt het veeleer waarschijnlijk, dat die algemeene wensch der natie in lange niet vervuld zal worden, en zij alzoo steeds onder de lasten en moeijelijkheden gebukt zal gaan, welke de heerlijke uitkomsten van onzen tegenwoordigen toestand zijn! Dit moet voor het minste onvermijdelijk het gevolg wezen van de overname der redeneringen van de opgenoemde dagbladen in het *Journal de la Haye;* en dit moet het wel te meer zijn, indien men bedenkt, dat het er algemeen voor gehouden wordt, dat het *Journal* zijne ingevingen van wege de regering ontvangt. Hoe ligt zou het alzoo niet mogelijk wezen, dat het *Journal*, door zijne wijze van handelen, in plaats van onze belangen buitenslands te verdedigen, veeleer aanleiding zou geven om dezelve grootendeels te benadeelen, en, wat nog meer zegt, eene verwijdering tusschen de regering en de getrouw geblevene natie te doen ontstaan! Hebben dit zijne schrijvers wel bedacht, toen zij den *Messager*, den *Lynx* hier te lande lieten nadrukken.

Even slecht heeft, onzes bedunkens, het *Journal* 's lands belangen gediend, door het in deszelfs No. 181 medegedeeld uittreksel, met re[illegible]neringen uit de te *Londen* aan het parlement overgelegde stukken en bescheiden nopens de Belgische aangelegenheden. Aan de eene zijde heeft het daarin toch omstandigheden en gebeurtenissen weder uit de vergetelheid opgedolven, welke het beter ware voor altijd daarin te hebben gelaten. Aan den anderen kant strijden vele aanhalingen, daarin voorkomende, met den verzoening ademenden geest, die tegenwoordig allen bezielt en bezielen moet, om eene ontknoping der reeds al te lang geduurde geschillen met *België* te bevorderen. Zoo als gewoonlijk, worden *Engeland* en *Frankrijk* daarin niet gespaard. Maar wat weder vooral als onstaatkundig in dat artikel beschouwd moet worden, dat is deszelfs laatste gedeelte, waarin de teedere snaar van het afzien des Konings der souvereiniteit van *België* andermaal wordt aangeroerd, en, onder anderen, gezegd, dat die Vorst meende, dat zijne pligten jegens zijne Hollanders hem verboden dat vraagstuk te doen overwegen, voor en aleer men aan hun billijk verlangen regt had laten wedervaren, of, met andere woorden, dat het Hoofd van den Staat dit vraagstuk onbeslist had gelaten, tot dat de overige geschillen met *België* zouden zijn vereffend. Moeijelijk valt het voorzeker de vraag van het *Journal*, of de Koning hierin ongelijk gehad had, te beantwoorden. Doch dit schijnt ons zeker toe, dat, door de zaak op te disschen, zoo als het *Journal* dit heeft gedaan, zij geenszins strekken kan tot het meer en meer algemeen maken van het denkbeeld, dat ook door het *Journal* zoo dikwijls ontwikkeld is, dat de belangen van Oud-*Nederland* en van het Koninklijke Huis, dat hetzelve regeert, één en ondeelbaar zijn. Het zou, volgens het *Journal*, veeleer schijnen, dat beider belangen op zich zelve stonden en van elkander waren afgescheiden; en welke gevolgen de in omloop brenging van zulke denkbeelden hebben moet, willen wij liefst niet beschrijven!

Indien het formaat van het *Journal de la Haye* nu eene uitbreiding erlangt, ten einde meermalen zulke taal te voeren, of de belangen des lands zoo verkeerd en onstaatkundig voor te staan: dan zouden wij de penningen beklagen, die tot instandhouding van dat blad uit 's rijks kasse mogten worden gegeven.

B.

Partijen in Engeland.

Sinds de 16de eeuw tot op CROMWELL,

(Slot.)

Het catholicismus, in *Engeland* zoo wel als in *Duitschland*, had meer op eene gewoonte gesteund, dan op eene wezenlijke vereenzelving met de zeden des lands. Lang voor LUTHER was het beginsel van onderzoek eigendommelijk aan de Germaansche volken; zij waren afkeerig van het beginsel van volstrekt gezag. LUTHER spreekt; HENDRIK VIII regeert. Het gebruik eenmaal verdwenen, de gewoonte eenmaal afgebroken, de geestelijke goederen eenmaal in de handen der protestanten, vervreemdt zich de geheele massa der natie van het catholicismus. Zij had de verklaringen van WICKLIFFE en de vervolgingen der Lollards niet vergeten. Sterk protestantschgezind, voelde zij dagelijks haren haat tegen *Frankrijk* toenemen; die tegen het catholieke *Spanje*, en *Italië* verbitterde zich onder HENDRIK VIII en MARIA; eindelijk, werden al de catholieke volken van *Europa* het gemeene doel der Britsche gramschap. De regering van ELIZABETH stookte die gevoelens verder aan; en toen JACOB I den troon besteeg, glom er nog slechts eene flaauwe vonk van catholicismus in den boezem der verbolgene natie.

De kleine kern der Engelsche catholieken drong zich dus meer en meer ineen en in de schaduw, terwijl de puriteinsche partij onafgebrokene voortgangen maakte, en de Anglicaansche kerk, nationaal geworden, aanzien en magt innam. Onder JACOB I steeg de wanhoop der catholieken ten top; toen leerde het kruidkomplot, dat tegelijker tijd den Koning en de beide huizen in ééne uitbarsting moest verdelgen, aan *Engeland*, wat men te wachten heeft van eene tot stikkens toe gesmoorde en woedende partij. Na deze poging onderging het catholicismus twee eeuwen van verdrukking; het gevoel van algemeene menschelijkheid was verontwaardigd, de Engelsche catholieken moesten zich, sinds dat tijdstip, als het ware in de ingewanden eener maatschappij, die zij vervloekten, verbergen. Terwijl de nationale verbittering wies, terwijl hunne partij kleiner werd en kleiner slinkte, het puritanismus de vruchten der overwinning. De gemeederen, hevig voortgestuwd naar de uiterste gevolgen der protestantsche stellingen,

hielden niet in, voor het noodlottig oogenblik, waarop CROMWELL met de puriteinen zegevierde.

Te rekenen van JACOBS regering af, zien wij de puriteinsche partij, altijd vorderende, met vasten tred vooruit gaan, onophoudelijk uit alle klassen des volks leden opnemen, en zich tevens de fouten des bewinds, de gemeene hartstogten en de edele neigingen ten nutte maken. De uitspattingen, de ongebondenheid en de pedanterie van Koning JACOB leenden gezag noch waardigheid aan de kroon. En toen de ongelukkige KAREL I het bewind in handen nam, vond hij een verbasterd hof, een bijna calvinistisch volk, eene kleine schaar catholieken, beschouwd als de vijand der natie, eenen troon ondermijnd in zijne vesten, het oppergezag in verachting, en het puritanismus, reusachtig geworden, dat begon zijne armen te openen voor de massa der ontevredenen.

Als men spreekt van de fouten en onvoorzigtigheden, welke KAREL I beging, let men dikwerf niet genoeg op hetgeen rondom hem voorviel, en op den waren staat zijner zaken. De aanmatiging der puriteinen was met hunne magt gegroeid, en de vrijheden der natie, lang gekrenkt en verdrukt, begonnen verdedigers te vinden. Er bestond te veel wraak en wanhoop bij de catholieken, dan dat zij zich ten voordeele des Konings wilden verklaren. Twee ontzaggelijke partijen: die der burgerlijke vrijheden, van de eene zijde, die der godsdienstige vrijheid, van de andere; twee geweldige stroomen vereenigden zich in dezelfde bedding, en vielen te zamen den troon aan, die vallen moest: hij viel. Naauwelijks was KAREL I Koning, of het Hooger Huis was slechts bedacht op het belemmeren van zijn gezag. Hij zou de *heiligen* of de puriteinen te boven gekomen zijn, waren zij slechts geestdrijvers geweest; doch in de rangen der geestdrijvers bevonden zich ook verlichte mannen, die burgerlijke en godsdienstige vrijheid verkondigden, en geschraagd waren door de bewondering en de wenschen van het geheele volk. Niets was bestand tegen de zamenspanning der twee partijen, der burgerlijke vrijheid aan de godsdienstige vrijheid gepaard. Ras maakten de verschillende factiën er slechts ééne uit; zich vereenigende tegen het hof en den Koning, vormden zij eene nationale partij, de partij des lands. Als het daartoe komt, is het altijd bewind verloren. De groote ongeschiktheid van KAREL I bestond daarin, dat hij den geest van zijnen tijd niet vatte, en zich, te onpas, gedroeg, gelijk HENDRIK VIII en ELIZABETH zich hadden gedragen. Als de tijden veranderen, moet ook de staatkunde veranderen. KAREL meende op zijne beurt eene Anglicaansche inquisitie te kunnen instellen, het puritanismus was niet gestemd om eene zoo harde wet te ondergaan. De Koning riep te wapen: met zijne ridders en hovelingen omstuwd, beproefde hij eene laatste en onmagtige worsteling tegen den dubbelen drom der verdedigers van de volksvrijheid en der geestdrijvers; ongelijke worsteling waarin de gemeenten evenveel kunde en moed als wreedheid ten toon spreidden.

Gedurende de voorafgaande regering, had de koninklijke partij niet opgehouden naar haar verderf te snellen, terwijl de partij der twee vrijheden, welke wij aanduidden, steeds vooruitgegaan was. De handel, door aan iedereen de wegen tot fortuin en magt te openen, strekte tot gelijkmaking van standen. De Engelsche marine bedekte zich met roem; het volk gevoelde dat het iets was. Tegelijker tijd bestand door de staatkundige en door de godsdienstige oppositie, kon de troon dezen geduchten bond niet wederstaan. KAREL I stapt ten doode.

Maar de partijen vinden gewoonlijk hunnen ondergang in het misbruik van haar beginsel; de geest, die haar deed leven, wordt de oorzaak van haren dood. Uit het beginsel van staatkundige vrijheid, hetwelk zegeviert op het schavot van KAREL I, en uit het beginsel van onderzoek in zake van geloof, dat de kracht uitmaakt der puriteinen, ontspruiten twee onmiddellijke en onvermijdelijke gevolgen: men helt naar regeringloosheid van denkbeelden en van daadzaken. De puriteinen telen de onafhankelijken, die weder de gelijkmakers telen; CROMWELL erft van de eenen en de anderen: die vertegenwoordiger van de overwinnende partij bedwingt alles wat hem omringt. Onder zijn protectoraat lossen zich de partijen op; de koningsgezinden zwijgen en spannen in het geheim zamen; de puriteinen scharen zich om CROMWELL, en die hem voorbij loopen worden ter dood gebragt, [illegible] of gevangen gezet. Al die militaire verdrukking, al die [illegible], gewasschen in bloed, al die luister van de puriteinsche zege, moesten ophouden in het oogenblik dat de man, die het overwinnend puritanismus vertegenwoordigde, ten grave zou dalen.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 26 Sept. 1 El 7 Palm 8 Duim; gewassen 0 Duim gevallen 12 D.
Den 27 Sept. 1 El 7 Palm 0 Duim; gewassen 0 Duim gevallen 8 D.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.